

Khung chỉ số quốc gia: Đòn bẩy nâng tầm khoa học và công nghệ Việt Nam

19:52 20/09/2025

Việt Nam tiếp tục duy trì vị trí 44/139 quốc gia, nền kinh tế trong Báo cáo Chỉ số Đổi mới sáng tạo toàn cầu (GII) 2025, cùng với việc Bộ Khoa học và Công nghệ ban hành Khung chỉ số quốc gia theo dõi, đánh giá tiềm lực, trình độ khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo, đã khẳng định sự đúng hướng trong chiến lược phát triển đất nước dựa vào khoa học – công nghệ và đổi mới sáng tạo, tạo động lực bứt phá trong kỷ nguyên mới.

Khẳng định vị thế trên bản đồ đổi mới sáng tạo toàn cầu

Ngày 16/9, Tổ chức Sở hữu trí tuệ thế giới (WIPO) công bố Báo cáo GI 2025, trong đó Việt Nam tiếp tục duy trì vị trí thứ 44/139 quốc gia và nền kinh tế, tương đương kết quả năm 2024. Điều này giúp Việt Nam tiếp tục đứng trong nhóm 50 quốc gia có hệ sinh thái đổi mới sáng tạo hàng đầu thế giới – một thành quả quan trọng trong bối cảnh cạnh tranh toàn cầu ngày càng gay gắt.

Báo cáo GI ghi nhận Việt Nam là một trong 9 quốc gia thu nhập trung bình cải thiện nhanh thứ hạng kể từ năm 2013, cùng các nền kinh tế năng động như Trung Quốc, Ấn Độ, Philippines, Indonesia hay Thổ Nhĩ Kỳ. Trong 15 năm liên tiếp, Việt Nam đạt kết quả đổi mới sáng tạo cao hơn mức phát triển, giữ kỷ lục cùng với Ấn Độ. Đáng chú ý, Việt Nam nằm trong nhóm 3 quốc gia có tốc độ tăng năng suất lao động nhanh nhất giai đoạn 2014-2024, cùng Trung Quốc và Ethiopia.

Sở Khoa học và Công nghệ tổ chức Hội thảo “Phát triển nguồn nhân lực khoa học công nghệ và đổi mới sáng tạo trình độ quốc tế”. Ảnh: TTXVN

Trong cấu phần chỉ số, Việt Nam đã có bước tiến ở đầu vào đổi mới sáng tạo, tăng 3 bậc từ hạng 53 (2023) lên hạng 50 (2025). Kết quả này đến từ việc hoàn thiện thể chế, phát triển nguồn nhân lực, thúc đẩy đầu tư cho nghiên cứu – phát triển (R&D), hạ tầng số và hỗ trợ doanh nghiệp. Ở đầu ra đổi mới sáng tạo, Việt Nam vẫn giữ vị trí cao (hạng 37), dù giảm nhẹ 1 bậc so với 2024, phản ánh sản phẩm tri thức, công nghệ và sáng tạo vẫn duy trì ổn định.

Đáng chú ý, Việt Nam giữ vững vị trí thứ 2 trong nhóm các quốc gia thu nhập trung bình thấp, chỉ sau Ấn Độ (hạng 38). Trong khu vực ASEAN, Việt Nam đã vượt Thái Lan, đứng thứ 3 sau Singapore và Malaysia. Đây là bước tiến đáng kể, khi phần lớn các nước trên Việt Nam đều thuộc nhóm thu nhập cao, có mức đầu tư R&D so với GDP vượt trội.

Những kết quả này khẳng định đường lối phát triển dựa vào khoa học – công nghệ và đổi mới sáng tạo của Đảng và Chính phủ là đúng đắn, góp phần nâng cao vị thế Việt Nam trên bản đồ đổi mới sáng tạo toàn cầu.

Cụ thể hóa Nghị quyết 57 bằng Khung chỉ số quốc gia

Ngay sau khi GII 2025 được công bố, ngày 19/9, Bộ Khoa học và Công nghệ đã ban hành Quyết định 2796/QĐ-BKHCN về Khung chỉ số phục vụ theo dõi, đánh

giá tiềm lực, trình độ khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo quốc gia. Đây là bước đi quan trọng nhằm cụ thể hóa Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học – công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số.

Khung chỉ số được xây dựng dựa trên các tiêu chí trong GII do WIPO công bố hằng năm, đồng thời tham chiếu dữ liệu từ Tổ chức SCImago – đơn vị nghiên cứu uy tín chuyên đánh giá chất lượng nghiên cứu khoa học của các quốc gia và cơ sở nghiên cứu dựa trên cơ sở dữ liệu Scopus.

Cấu trúc Khung chỉ số gồm hai phần:

Khung đánh giá tiềm lực khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo, lựa chọn 35/78 chỉ số trong GII (19 chỉ số đầu vào, 16 chỉ số đầu ra). Các chỉ số này phản ánh từ nguồn nhân lực khoa học, đầu tư R&D, năng lực đại học, đến hoạt động khởi nghiệp sáng tạo và đầu tư mạo hiểm. Ví dụ: số sinh viên tốt nghiệp ngành khoa học kỹ thuật, số nhà nghiên cứu, chi R&D (% GDP), điểm trung bình của 3 đại học hàng đầu trong xếp hạng QS, số thương vụ đầu tư mạo hiểm...

Chuyển đổi số, công nghệ số sẽ đóng vai trò quan trọng trong mọi lĩnh vực

Khung đánh giá trình độ khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo, lựa chọn 16/27 lĩnh vực SCImago xếp hạng hằng năm, trải rộng từ khoa học tự nhiên, kỹ thuật – công nghệ, y dược, nông nghiệp, xã hội – nhân văn.

Phương pháp đánh giá được chia theo 3 trụ cột: hiệu suất nghiên cứu (50%), khả năng đổi mới sáng tạo (30%), và tác động xã hội (20%). Đây là cách tiếp cận toàn diện, không chỉ đo lường thành tựu khoa học mà còn xem xét hiệu quả ứng dụng và tác động tới cộng đồng.

Theo PGS.TS Vũ Văn Tích – Phó Giám đốc Học viện Chiến lược, Bộ Khoa học và Công nghệ, việc ban hành Khung chỉ số là một nhiệm vụ quan trọng trong Nghị quyết 71/NQ-CP của Chính phủ, nhằm đồng bộ hóa công cụ quản lý, giúp Việt Nam đặt mục tiêu so sánh trực tiếp với nhóm nước thu nhập trung bình cao. Điều này tạo định hướng rõ ràng để nâng cao năng lực cạnh tranh và phục vụ tăng trưởng kinh tế bền vững.

Việc Việt Nam duy trì vị trí trong GII 2025 và chủ động triển khai Khung chỉ số quốc gia không chỉ là minh chứng cho sự điều hành quyết liệt của Chính phủ, mà còn khẳng định sự đồng hành của cộng đồng khoa học, doanh nghiệp và xã hội. Đây là nền tảng để khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo thực sự trở thành động lực then chốt cho phát triển nhanh và bền vững.

Duy trì và nâng hạng chỉ số GII giúp Việt Nam không chỉ dừng lại ở kết quả nghiên cứu, mà quan trọng hơn là biến tri thức và công nghệ thành sản phẩm thương mại hóa, nâng cao năng suất lao động và năng lực cạnh tranh quốc gia.

Trong bối cảnh cạnh tranh toàn cầu ngày càng khốc liệt, việc theo sát và triển khai hiệu quả Khung chỉ số quốc gia sẽ tạo đòn bẩy để Việt Nam tiến gần hơn đến mục tiêu chiến lược: trở thành quốc gia phát triển, có thu nhập cao vào năm 2045.

Thiên Trường